

A close-up portrait of a man with glasses, wearing a dark suit, white shirt, and patterned tie. He is looking slightly to the right with a subtle smile. The background is plain white.

Ivo
Toman

O úspěchu

TAXUS International®

TAXUS International s. r. o., Praha

Tel.: 800 182 987 (8001TAXUS)

© IVO TOMAN, Praha, 2011

Úpravy textů: Martina Králíčková, Lucie Králíčková, imprimis

Počítačová sazba a grafická úprava: General Design, 2011

Návrh obálky: © Alexander Klinko, 2011

Ilustrace: © Alexander Klinko, 2011

Vytiskla tiskárna: FINIDR, s. r. o., Český Těšín

1. vydání

Ivo
Toman

O úspěchu

Obsah

Předmluva	6
Úvod	14
I. Co nemá vliv na úspěch	21
„Dobré“ lidské vlastnosti	22
Skromnost	24
Poctivost, slušnost a etika	26
Vděčnost	30
Vytrvalost a trpělivost	34
Originalita a být první	36
Najít smysl života nemá vliv na úspěch	38
Víra v určitého boha	44
Tělesný stav	48
Zdraví a zdravotní postižení	49
Věk a fyzické předpoklady (v oblastech, kde to nevadí)	61
Výška IQ (od určité výše)	67
II. Co vede k neúspěchu	71
Neúspěšní věří líbivým příběhům o úspěchu	74
Neúspěšní mají malou odolnost proti zklamání	80
Neúspěšní jsou duševně líní	90
Neúspěšní se nechají zdebilizovat	96
Ubavíme vás	99
Psychologie davu	103
Špatné vzory (špatní hrdinové)	107
Náboženství a ezoterika	115
„Dobré“ lidské vlastnosti vedoucí k neúspěchu	126
Pravdomluvnost a upřímnost vedou k neúspěchu	127
Spoléhání na spravedlnost vede k neúspěchu	129
Když vyhraje ego, přijde neúspěch	138
Podceňování vede k neúspěchu	140
Neúspěšní se soustředí na jiné místo na sebe	143
Špatný vztah k autoritám	147
III. Co vede k úspěchu	153
Štěstí – souhra šťastných okolností	154
Sebedisciplína a sebeovládání	158
„Nespravedlivé“ výhody	162
Talent	166
Původ	171
Úspěšní nejsou duševně líní	180
Úspěšní nespravedlivě využívají sílu, moc a vliv	185
Umí se rozhodovat	194
Umí si udělat public relations (PR)	198
Prředevším jde o to, abyste získali správnou nálepku	201
Musíte zaujmout	204
Musíte upoutat pozornost médií	207
Kompetentnost	212
Kompetentní se umí soustředit	218
Závěr	228
Použitá literatura	232
Poznámky	236

Předmluva

Byl to ten typ muže, u kterého všichni zmlknou, když vejde do místnosti. Měl velice suverénní vystupování.

Wernher von Braun se narodil 23. března 1912 ve městě Wirsitz ve Východním Prusku. Byl druhým ze tří synů barona Magnuse Alexandra Maximiliana von Brauna. Von Braunové válčili už s Mongoly v roce 1245 u Liegnitzu.

Wernherova matka pocházela z německo-švédského šlechtického rodu. Vyrůstala v Anglii a hovořila šesti jazyky. Otec Magnus byl v letech 1924–1932 říšským ministrem zemědělství Výmarské republiky. O rok starší bratr Sigismund působil v německých diplomatických službách před Hitlerem, za Hitlera i po Hitlerovi.

Wernher už v pouhých čtyřech letech dokázal přečíst noviny. Od své matky dostal dalekohled, a tak se z něj stal amatérský astronom. Mladý Wernher trávil dlouhé hodiny v dílně, kde se s kamarádem pokoušeli smontovat vlastní automobil. Zanedbával školu a dokonce propadl z matematiky a fyziky. Nakonec ale už v sedmnácti letech odmaturoval s vyznamenáním a nastoupil na vysokou školu v Berlíně. Nabídnul se jako dobrovolník raketovému odborníkovi Hermannu Oberthovi. Jako Oberthův asistent sháněl peníze. Prováděli spolu nebezpečné testy raketových motorů.

Ve dvaadvaceti letech, kdy většina studentů dostávala bakalářské tituly, už byl doktorem. Stal se zaměstnancem německých ozbrojených sil. Pro vládu či vlády pak pracoval bez přestávky téměř čtyřicet let.

V pětadvaceti se stal technickým ředitelem armádní části komplexu Peenemünde Východ. V německé společnosti 30. let bylo naprosto nevídané, aby někdo tak mladý získal tak vysokou funkci. Navíc von Braun vypadal ještě mladší, než ve skutečnosti byl. S tím měl občas problémy. Přesto se čtyřikrát setkal s Hitlerem.

Von Braun stál za zrodem německé revoluční raketové střely V-2. Přestože po vojenské stránce byla V-2 nakonec zklamáním, byl von Braun velice ceněným odborníkem. Po druhé světové válce se s některými spolupracovníky zapojil do amerického raketového programu. Právě von Braunovy motory v roce 1969 vynesly první lidi na Měsíc.

Wernher von Braun byl pouze jedním z vedoucích konstruktérů amerických raket. Ale rozhodně se stal nejznámějším. Jiní na něj strašně žárlili, protože byl nesmírně inteligentní, slavný a úspěšný. Měl velké kouzlo osobnosti. Hollywood natočil o jeho životě film, ještě než mu bylo padesát.

Napsal stovky článků a odborných studií do časopisů a novin a také několik knih. Pronesl spoustu placených i neplacených projevů. O svůj honorář a příjmy z knih a článků se často dělil půl na půl se stínovými spisovateli.

Byl velmi sečtělý. Jedna paní mu napsala, že Bůh nechce, aby člověk opustil Zemi. A že je ochotná se vsadit o deset dolarů, že to člověk nedokáže. Odpověděl jí:

„O letech do kosmu se v bibli nepíše nic, ale zato se v ní jasně odsuzuje sázení.“

Wernher von Braun **měl také mnoho nedostatků**. Pravidelně porušoval předpisy. V Berlíně jel v roce 1938 na Wittenberg Platzu na rušném, jednosměrném kruhovém objezdu v protisměru jen proto, aby zjistil, zda ho za to zatknou. Zatkli.

Rád pilotoval letadlo. Kdykoliv se na obloze objevil mrak, von Braun si to namířil rovnou do něj. Bral to jako výzvu pro své letecké schopnosti.

Jeho vztah k **alkoholu** vystihuje tato věta: „Nikdy jsem nevěřil chlapovi, který by se nenapil.“

V hotelích se před odjezdem vždy ujišťoval, zda jeho pobočník vzal všechn alkohol z pokojového baru. Von Braun to považoval za součást svého kontraktu. S asistentem se rozdělili podle toho, co komu doma právě chybělo.

Pokoušel se přestat kouřit. Nedokázal to a neustále loudil cigarety od ostatních.

Rád se bavil. Ve společnosti mužů mluvil sprostě. Na služebních cestách pil do noci whisky. Druhý den si pak přispal. Jen málokdy měl u sebe hotovost, takže placení účtů neomylně nechával na druhých.

Byl expertem v **manipulování** lidí. Ti dělali, co si on přál, aniž by přitom vystupoval pánovitě. Často znal řešení problému předem. Přesto chtěl, aby to byli kolegové, kdo jeho řešení navrhnou. Jeho porady se nekonečně protahovaly, protože pracovníci na nich mohli vyjádřit svůj názor, aniž by je někdo přerušoval. Kromě von Brauna. On často druhým skákal do řeči a přerušoval horší řečníky dříve, než domluvili. Často byl ve sporech. Rád říkal: „Nikdy nedosáhnete pokroku bez tření.“

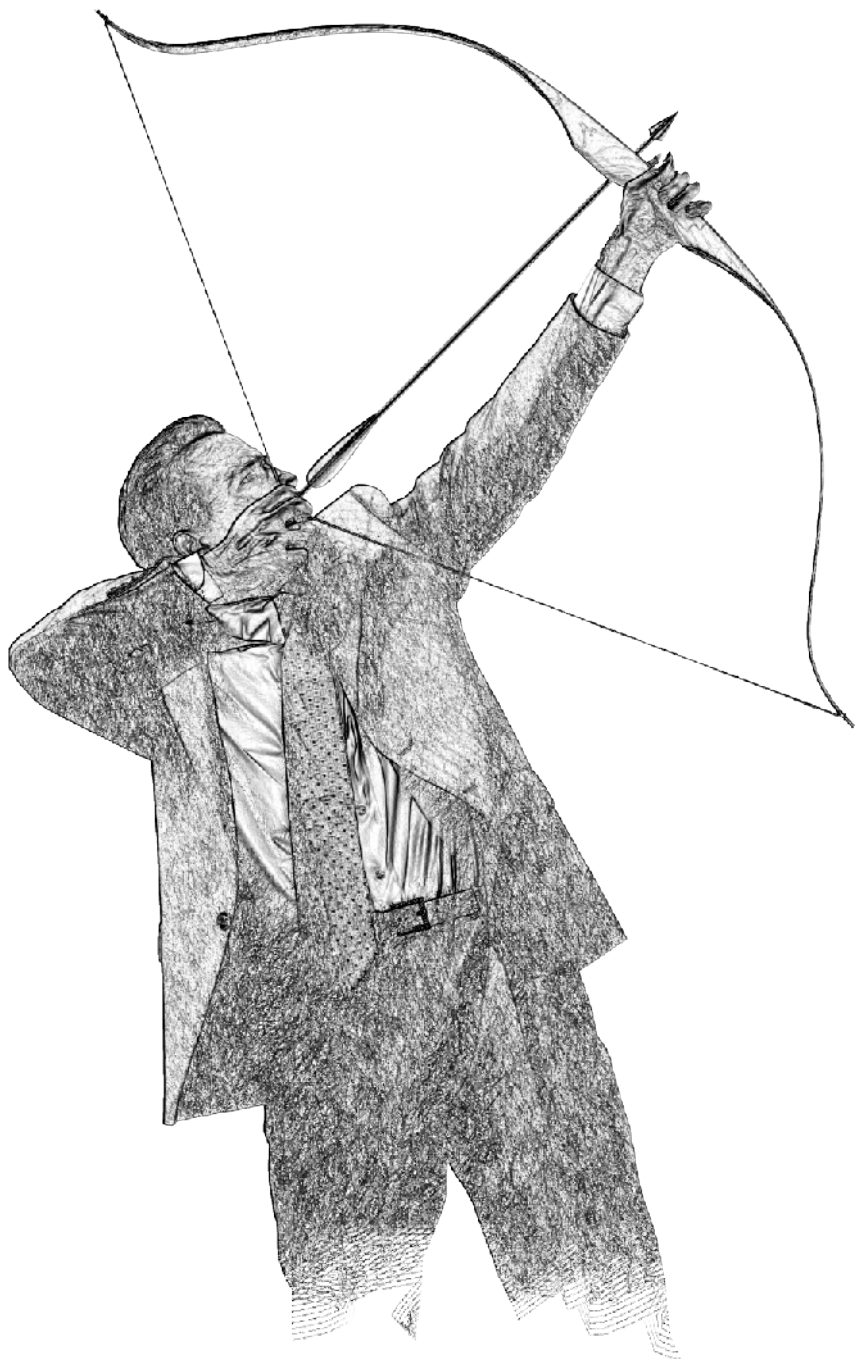
Byl génius i neuvěřitelné nemešlo, pokud šlo o obyčejné domácí přístroje. Létal s tryskovými letadly, ale nedokázal ovládat tlačítka na videu. Zapomínal se cestou z práce stavit v obchodě, kam ho žena poslala. Zapomínal vyzvednout čekajícího kolegu, se kterým se ráno dohodl, že pojedou jedním autem. Zapomněl si vzít opasek. Přišel do kanceláře s každou ponožkou jinou.

V roce 1973 našli von Braunovi nález na levé ledvině, ale on operaci odkládal. Promarnil tak drahocenný čas, přestože věděl, že jeho matka zemřela na rakovinu v roce 1959. Von Braun zemřel ve čtvrtek 16. června 1977. Bylo mu šedesát pět let a tři měsíce.*

To je příběh úspěšného člověka. Najdete v něm to, co spojuje úspěšné lidi. Přestože mnoho pozitivních knih o úspěchu hlásá, že základem je tajemství přitažlivosti – že štěstí si nějak přitáhnete –, já tvrdím, že štěstí většinou musíte mít už předem. Ještě než si ho můžete přitáhnout.

Většina pozitivních knih píše o tom, že původ nerozhoduje. Jenže 90 % jejich autorů je z USA – ze země původu současného západního úspěchu. Nikdo z nich není z nejhudších oblastí naší zeměkoule. Nejsou z Konga, Zimbabwe, Libérie, Somálska nebo Nigeru – tedy ze států s nejnižším HDP na obyvatele. V této knize se naopak dozvíte, že **původ má obrovský vliv na úspěch**. Poznáte spoustu dalších příkladů, co má i nemá vliv na úspěch, přestože si většina lidí myslí opak.

* Ward Bob: Doktor vesmír, život Wernhera von Brauna, BB/art, Praha, 2008.

Von Braun měl dobrý původ, talent i štěstí. Uměl se koncentrovat na své věci a často kašlal na přízemní starosti jiných. Uměl si udělat PR (public relations), ale tím i nepřátele. Uměl manipulovat jinými lidmi.

Úspěšní lidé mají hodně chyb. O nich pozitivní knihy většinou nepíší. Von Braun pil alkohol. Dělal malé podvody. Nedodržel hodně společenských pravidel. Často se choval nezodpovědně.

Dá se najít nějaký vzorec na úspěch?

???

Podívejme se na další příběh.

Coco Chanel pořádala roku 1937 ve svém apartmá v Ritzu večeři na počest Winstona Churchilla a jeho syna Randolfa. Ke konci hostiny byl budoucí slavný britský premiér opilý do němoty. Usedavě naříkal, protože král Eduard VIII. se vzdal trůnu, aby se mohl oženit s rozvedenou Wallis Simpsonovou.*

Takto se chová úspěšný muž?

???

Ale on byl úspěšný! Měl skvělý původ. V mládí byl uznávaný novinář a válečný dopisovatel. Jako politik byl členem Dolní sněmovny v letech 1900–1922 a 1924–1964. Přes šedesát let! V roce 1908 byl jmenován ministrem obchodu. A pak už to jelo. Byl ministrem vnitra, ministrem námořnictví, ministrem pro výrobu válečného materiálu, ministrem války, ministrem kolonií, ministrem financí a ministrem obrany. Ale hlavně byl premiérem Spojeného království v letech 1940–1945 a 1951–1955. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších státníků 20. století.

Ale to není vše. Jako spisovatel získal Nobelovou cenu za rok 1953 za šestidílnou historii 2. světové války.

To je příběh velice úspěšného člověka. Přesto se často choval jako dítě!

* Gidel Henry: Coco Chanel, Garamond, Praha, 2008.

Čím se tedy vyznačuje úspěšný člověk?

???

Joanne Rowlingová až do doby, kdy napsala 4. díl Harryho Pottera, neuměla řídit auto. Přitom v jejích knihách hrdinové jezdí a létají na všem možném. A jaká byla ve škole?

???

Ve vstupním testu z matematiky získala jen polovinu bodů a učitelka ji zařadila mezi hlupáky. Nepřijali ji na oxfordskou katedru moderních jazyků. Šla proto na univerzitu v Exeteru. Tam se nejprve zapoměla zapsat ke zkouškám. Těmi pak prošla s odřenýma ušima. Závěrečné zkoušky udělala jen průměrně. Měla deprese, protože byla stále bez peněz s malou dcerou poté, co musela utéci od násilnického manžela. V červnu 1990 si ve vlaku z Manchesteru do Londýna vysnila příběh kouzelnického učně. Na podpoře a rozvedená psala jeho příběh v kavárně s dcerou v kočárku. Dvanáct nakladatelů ji odmítlo. Chytil se až Bloomsbury. Její rukopis se třemi ukázkovými kapitolami byl nejdříve odmítnut. Ale než ho úplně vyřadili, všimla si ho náhodou Bryony Evensová. Výsledkem byla její první smlouva, která jí přinesla 1 500 liber.

A pak přišla bomba – 100 000 liber za autorská práva do USA. Tato zpráva z ní udělala hvězdu. Stal by se Harry Potter takovým fenoménem, kdyby za to nedali takovou sumu? Asi ne. Natáčení filmu byl jen vrchol ledovce. Většina úspěchu je v reklamách a PR, aby se na to lidé těšili. Bloomsbury dala na kampaň čtvrtého dílu Harryho Pottera dva miliony liber. V anglicky mluvících zemích se pak prodalo 5,3 milionu kusů.*

Jak přišla Rowlingová na ta skvělá kouzelná jména?

???

Všechny je našla ve slovnících a atlasech. Jen jedno jméno je originální – famfrpál. Dokonce byla obviněná, že i příběh samotný opsala z díla N. K. Stoufferové z roku 1984. Ale sepsala to tak, že ji milují jak děti, tak i jejich rodiče.

*Smith Sean: Sen jménem Harry Potter, Euromedia Group, Knižní klub, Praha, 2002.

Opět je zde několik pravidel úspěchu.

Jsou u Rowlingové nějaké zásadně nové myšlenky?

???

Vůbec! Jenže to pro úspěch není rozhodující. I Shakespeare podle mnoha divadelních teoretiků v podstatě nenapsal jedinou původní hru. Byly to „vykradené“ dřívější náměty. Romeo a Julie jsou od Bandella, Hamlet je stará severská sága. Ale udělal to tak jednoduše a dokonale, že to každý pochopí.

Takže se nám objevují další znaky úspěchu:

1. Nemusíte být originální.
2. Nespravedlnost.
3. Nemusíte ani dokonale ovládat to, v čem se prosadíte. Rowlingová v angličtině nevynikala.

Úvod

Proč jsem se rozhodl napsat knihu o úspěchu?

???

1. Protože se tomuto tématu věnuji asi dvacet let. Během této doby jsem se setkal s mnoha úspěšnými, ale většinou spíše s neúspěšnými lidmi. Obě skupiny mají společné znaky, které ještě nebyly popsány tak, jak já to vidím.
2. Protože na téma úspěch koluje spousta nesmyslů. Líbivých myšlenek, kterým lidé věří, přestože jim škodí.
3. Protože jsem se narodil s Touretteovým syndromem. Byl jsem zamindrákovaný a neúspěšný. Od malička nevydržím ani chvíli v klidu. Mám horší schopnost se soustředit než normální lidé. Některá povolání nemohu dělat. Nejsem schopen vyplnit IQ testy v předepsaném časovém limitu. Mám obsese* i další zdravotní problémy. Tato nemoc ale na druhé straně způsobuje citlivější vnímání vnějšího i vnitřního světa. Proto si všímám souvislostí, které jiné lidi často ani nenapadnou. A o těch budu psát.
4. Protože studie, která zahrnuje sto nejbohatších Američanů, tvrdí, že je spojuje ctižádost, soutěživost a vášeň pro byznys. A já se ptám, to je opravdu vše?

???

Dnes už vím, že není. A o tom je tato kniha.

Co je úspěch?

???

Oxfordský výkladový slovník říká, že úspěch je uskutečnění naplánovaného. S tím nesouhlasím. Někdy je úspěch neplánovaný. Můžete vyhrát v loterii (možná i to někdo plánuje). Také vás může náhodou někdo významný „objevit“ na večírku, na který původně ani nechtěl jít. A pak vás prosadí. To není plánované. Stejně tak se už stalo,

* Obsese jsou vtíravé – obsedantní – myšlenky rušící normální myšlení postiženého a spojené s nutkáním k jednání.

že hezkou dívku oslovil fotograf na ulici. A ona se stala slavnou modelkou.

Noah Webster, autor nejslavnějšího slovníku na světě, definoval úspěch jako „uspokojivé dosažení cíle“.

Earl Nightingale ve své slavné nahrávce *Nejneobyčejnější tajemství* řekl, že „úspěch je postupná realizace hodnotného ideálu“.

Americký spisovatel, prodejce a motivační řečník Zig Ziglar říká, že „úspěch je maximální využití všech vašich schopností“.

Pro každého člověka představuje úspěch něco jiného. Já si myslím, že **úspěch je vytvořit si život podle svých představ**. Úspěšní lidé říkají:

„Hrozně rád to dělám. Miluji to. Baví mě to. Jsem šťastný, když pracuji. Jsem spokojený. Mám mír v duši a pocit naplnění. Mám radost z práce. Je to skvělý pocit, mít chuť vstát a jít do práce...“

Všimněte si, že oni nemluví o věcech a o penězích, ale o pocitech. Podle úspěšných lidí je úspěch spojený s nějakou radostí a s dobrými pocity. S potěšením. A co byste řekli vy?

???

Jen málo lidí se věnuje svému vnitřnímu životu. Většina lidí myslí pouze na vnější věci. Chtějí rychlá a bezpracná řešení – tipy na zbohatnutí přes noc. Žádné takové rady nemám. Úspěch totiž většinou chce čas a proces. Bývalý nejbohatší muž na světě Paul Getty napsal:

„Neexistuje spolehlivý, rychlý a snadný recept na úspěch v podnikání. Neexistuje způsob, díky kterému by se člověk mohl automaticky stát milionářem.“*

I já jsem v dětství snil o penězích, o domech, o autech, o krásných ženách, o obdivu a přátelství se slavnými osobnostmi... Ale nic z toho nebylo. V roce 1995 jsem měl obrovské dluhy. Žil jsem v desetimilionovém Česku a neuměl jsem cizí jazyky. Takové sny má kdekdo, proč se ale jen někomu splní?

???

Pak jsem něco změnil... A zase nic. Něco dalšího jsem změnil a začaly se dít věci. Neúspěšný a postižený trouba dosáhl úspěchu.

* Getty J. Paul: Jak být bohatý, Eugenika, Bratislava 2008.

Co je pro mne úspěch?

???

Odpovědi jsou dvě.

První souvisí s materiální stránkou života. Ta je vidět zvenčí. Mít dům, bazén, nemít dluhy a nemuset už pracovat.

Druhá odpověď se nedá měřit penězi. A není ani na první pohled vidět. Nemusím nadávat, kdy že ten zatracený mizerný život skončí. Nemusím spěchat. Nemusím brzo vstávat do práce. Mohu číst to, co chci. Mohu psát, co chci. Jíst a pít, co chci. Jezdit, kam chci. Bydlet, kde chci...

K úspěchu neexistuje jediná cesta, ale něco společného přece jen můžeme najít. Už v minulých knihách *Debordelizace hlavy* a *Úspěšná sebemanipulace* jsem napsal, že 19 lidí z 20 nemá úspěch. Popsal jsem také všeobecně rozšířené názory a chyby, kterých se lidé dopouštějí. Další chyby, a jak se jich vyvarovat, vám ukážu v této knize.

Úspěch – to není jen o penězích, majetku, slávě a společenském postavení! Jde také o duchovní růst. V knize *Život po životě* zaznamenal Raymond Moody výpovědi lidí, kteří prožili vlastní klinickou smrt. Většinou jako by opustili své tělo a proletěli tunelem, na jehož konci bylo světlo. Tam dostali dvě otázky: „Co ses ve svém životě naučil? O kolik jsi rozšířil svou schopnost milovat?“

???

Nikdo nebyl tázán, jaké měl povolání, kolik vydělal, jaké má školy, kolik stála jeho auta atd.

Pravdou ovšem je, že **s úspěchem si lidé spojují hlavně peníze a majetek**. Ze zdravých lidí jen mniši a lidé oddaní charitě nic nevlastní či nechtějí vlastnit. Ostatní se chtějí mít lépe po materiální stránce a většinou si na to musí vydělávat. Jenže většina si nevydělá dost. Alespoň podle nich samotných.

Po většinu historie určoval naše životy nedostatek. Kdysi byl úspěch, když člověk vůbec něco měl. Dnes je to jiné. Ve vyspělých zemích je více aut než lidí s řidičákem. Jenže nadbytek nás neučiní šťastnými. I když životní úroveň stále roste, osobní i společenská

spokojenost se moc nemění. Tento paradox mnozí lidé řeší hledáním smyslu života. A často ho nenajdou.

Každý máme svou pravdu. Já vám v této knize odhalím své pravdy. Ukážu vám, co jsem vyzkoušel, co jsem vyčetl a hlavně co jsem si sám ověřil v praxi. Ukážu vám, co funguje, i to, co nefunguje. **A nebude to líbivé.** Nebudou to líbivé řeči o asertivitě, upřímném úsměvu apod. **Budou to skutečné výsledky lidské činnosti.**

Úspěšní lidé většinou nejsou úspěšní náhodou. Něčím se vyznačují. A něčím naopak ne. Shrnul jsem to v těchto třech oblastech:

1. Co nemá vliv na úspěch, přestože si lidé myslí, že má.
2. Co vede k neúspěchu. Co lidé dělají a škodí jim to.
3. Co vede k úspěchu a neúspěšní to nedělají.

I.

Co nemá vliv na úspěch

Co téměř nehraje roli, přestože si lidé myslí opak

„Dobré“ lidské vlastnosti

1. Skromnost.
2. Poctivost.
3. Slušnost a etika.
4. Tolerantnost a ohleduplnost.
5. Vděčnost.
6. Pracovitost.
7. Vytrvalost a trpělivost.
8. Víra v určitého boha.

Bible, korán, knihy světců, mudrců, filozofů a spisovatelů tyto vlastnosti velebí do nebe. Také v pohádkách jsou vyzdvihovány. Jenže **tyto nejobdivovanější lidské ctnosti bohužel nikoho nahoru nepozvednou**. Na úspěch lidského jedince nemají vůbec žádný vliv. Historie totiž mnohokrát dokázala, že úspěšný člověk může být:

1. Skromný i neskromný.
2. Poctivý i darebák.
3. Slušný a zdvořilý, ale i hulvát bez výchování.
4. Tolerantní, ale i nesnášenlivý a bezohledný.
5. Vděčný i nevděčný.
6. Pracovitý i lenivý.
7. Vytrvalý a trpělivý, ale i bez vytrvalosti a netrpělivý.
8. Plný víry ve svého boha, ale i ateista nebo věřící v jiného boha než vy, nebo dokonce ve více bohů.

Asi se vám to moc nelíbí. Avšak životní příběhy úspěšných lidí to jasně dokazují. Mám na mysli opravdové příběhy; ne legendy z bible či jiných knih sepsané mnoho let po smrti hrdinů.

Podle historiků bylo dodnes na Zemi přes 90 miliard lidí. Ti nashromáždili nejen ohromné množství znalostí, ale stejně tak i ohromné množství bludů a nesmyslů. Byl jsem osobně na nejposvátnějších místech křesťanství a judaismu (Jeruzalém, Betlém, hora Nebo, Vatikán). Také jsem byl na nejposvátnějších místech hinduismu (Varanásí) a buddhismu (Sarnat). Jen do Mekky a Mediny jsem se z pochopitelných důvodů nepodíval. Prostudoval jsem *Bibli* i Marxův *Kapitál*. Stále čtu životopisy. Dívám se kolem sebe. A podnikám. Pravda je neúprosná. **Pokud jde o úspěch, na výše uvedených vlastnostech vůbec nezáleží.**

SKROMNOST

„Po zralé úvaze se ptám, kdo je stejně dobrý jako já? Nikoho takového neznám.“

Předchozí větu si do svého deníku napsal generál George Smith Patton ml.*

Generál George Patton neměl úctu k autoritám. Překypoval sebevědomím. Byl přesvědčený, že nebýt jeho, Němci by vyhráli válku. Patton neustále nosil dvě perletí vykládané pistole a nepodobal se žádnému jinému veliteli. Nutil vojáky dodržovat mnohem přísnější disciplínu. Všichni museli nosit helmy a důstojníci museli mít vázanku. Ale vojáci ho respektovali.

Také Winston Churchill skromnost neřešil. Před sirem Edwardem Greyem prohlásil:

„Čím déle žiji, tím jsem si jistější, že vím vše, co mám znát.“

Jednou řekl svému nástupci Clementu Attleemu:

„Samozřejmě že jsem egoista. Kam by se člověk dostal, kdyby nebyl.“**

Victor Hugo byl dokonce tak „skromný“, že chtěl, aby po něm přejmenovali Paříž.

Skromnost je snad nejvíce přeceňovanou lidskou vlastností.

Podle mne skromnost více škodí než pomáhá. Musíte mít naopak určitou dávku drzosti, abyste si dokázali říci o to, co chcete. Například při prodeji požádat lidi o jejich peníze. Mnoha lidem to strach a skromnost nedovolí. Skromným patří důchod. Chcete na stáří žít jen z důchodu?

???

To, že máme být skromní, v sobě máme kvůli náboženské výchově, která nás všechny ovlivňuje. I ty, kteří v daného boha (či bohy) nevěří. Skromný člověk je totiž ideální věřící – nedělá problémy a ještě

* Cummins Joseph: Velcí protivníci v dějinách, Euromedia Group, k. s. – Knižní klub, Praha, 2009.

** Rose Norman: Churchill, nepoddajný život, Cesty, Praha, 1995.